

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

Библиотека
УЏБЕНИЦИ

Горан Ј. Мандић
Петар Станојевић

КОРПОРАТИВНА БЕЗБЕДНОСТ

Издавач

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

За издавача

Проф. др Владимир Н. Цветковић, декан

Рецензенти

Проф. др Љубомир Стјић
Проф. др Желимир Кешетовић

Уредник

Проф. др Божидар Бановић

Корице

Душан Каракић

Обрада текста и прелом

Горан Ј. Мандић

Тираж

300 примерака

Штампа

ЧИГОЈА ШТАМПА, Београд

978-86-80144-45-0

© Универзитет у Београду – Факултет безбедности, Господара Вучића 50.

Сва права задржана. Није дозвољено да ма који део ове књиге буде снимљен, емитован нити репродукован на било који начин, укључујући и фотокопирање, фотографисање, магнетни упис или било који други вид записа, без претходне писмене дозволе Издавача.

Горан Ј. Мандић

Петар Станојевић

КОРПОРАТИВНА БЕЗБЕДНОСТ

Београд, 2021.

САДРЖАЈ

Предговор	15
-----------------	----

ПОГЛАВЉЕ 1

ПОЈАМ И ЗНАЧАЈ КОРПОРАТИВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

1.1. Теоријско одређење појмова од значаја за корпоративну безбедност.	19
1.2. Појмовно одређење корпоративне безбедности	22
1.3. Безбедносни менаџмент (у корпоративној безбедности).	27
1.3.1. Безбедносне процедуре (правни основ, намена и врсте)	32
1.3.2. Култура пословне заштите	35
1.3.3. Проактивне и реактивне мере у корпоративној безбедности	38
1.4. Значај корпоративне безбедности	42
Резиме	45
Питања за дискусију и проверу знања	45
Литература и референце	46

ПОГЛАВЉЕ 2

СУБЈЕКТИ КОРПОРАТИВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

2.1. Законска основа успостављања и функционисања корпоративне безбедности – правни основ корпоративне безбедности	49
2.2. Субјекти корпоративне безбедности.	50
2.2.1 Интерни субјекти	51
2.2.2. Екстерни субјекти	58
2.2.3. Сарадња и комуникација субјеката корпоративне безбедности.	60
2.3. Менаџер безбедности.	64
Резиме	67
Питања за дискусију и проверу знања	67
Литература и референце	68

ПОГЛАВЉЕ 3

ИЗВОРИ И НОСИОЦИ УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

3.1. Идентификација извора и носиоца угрожавања правног лица.	71
3.2. Унутрашњи носиоци угрожавања	73
3.2.1. Појмовно одређење и значај унутрашњег носиоца угрожавања	73
3.2.2. Законске основе заснивања радног односа и карактеристике категорија запослених	75
3.2.3. Значај познавања категорија запослених.	77
3.2.4. Неки узроци извршења штетног дела од стране унутрашњег носиоца угрожавања	78
3.3. Спољашњи и комбиновани носиоци угрожавања	83
3.3.1. Конкуренција	84

3.3.1.1. Појам и врсте конкуренције	84
3.3.1.2. Значај конкуренције	85
3.3.1.3. Менаџмент правног лица и конкуренција	86
Резиме	87
Питања за дискусију и проверу знања	88
Литература и референце	88

ПОГЛАВЉЕ 4

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

4.1. Облици угрожавања настали друштвеним извором угрожавања ...	91
4.1.1. Кривична дела против имовине.	95
4.1.1.1. Крађа	96
4.1.1.2. Ситна крађа, утаја и превара	98
4.1.1.3. Тешка крађа	99
4.1.1.4. Разбојничка крађа и разбојништво	107
4.1.1.5. Превара	126
4.1.1.6. Утаја	132
4.1.2. Кривична дела против безбедности рачунарских података (компјутерски криминал)	133
4.1.3. Кривична дела против привреде.	137
4.1.3.1. Превара у обављању привредне делатности.	137
4.1.3.2. Проневера у обављању привредне делатности.	138
4.1.4. Кривична дела против животне средине	141
4.1.5. Кривична дела против опште сигурности људи и имовине	142

4.1.6. Кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије	143
4.1.7. Кривична дела против човечности и других добра заштићених међународним правом	144
4.1.8. Индустриска шпијунажа	150
4.1.9. Асоцијална понашања	154
4.1.10. Мобинг	159
4.2. Облици угрожавања настали природним катастрофама и елементарним непогодама	161
4.3. Облици угрожавања настали техничко - технолошким инцидентима	162
Резиме	169
Питања за дискусију и проверу знања	170
Литература и референце	171

ПОГЛАВЉЕ 5

ОСНОВНЕ ФУНКЦИЈЕ КОРПОРАТИВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ 5.1.

5.1. Безбедност на радном месту – безбедност запослених	179
5.1.1. Проактивно и реактивно у спречавању насиља на радном месту	179
5.1.2. Метод пријема нових радника са аспекта корпоративне безбедности	186
5.1.2.1. Фаза припреме	188
5.1.2.2. Фаза селекције	192
5.1.2.3. Фаза финализације	195

5.1.3. Безбедносно радна провера кандидата.	195
5.2. Физичка заштита	197
5.2.1. Појам и значај физичке заштите.	197
5.2.2. Појам и основне делатности службе физичког обезбеђења	198
5.2.2.1. Контрола.	200
5.2.2.2. Патролирање – обилазак.	201
5.2.2.3. Пратња и заштита.	202
5.2.2.4. Преглед простора и посебне намене	205
5.2.3. Нужни предуслови за функционисање службе физичког обезбеђења.	206
5.2.4. Организациони облици службе физичког обезбеђења.	212
5.2.4.1. Сопствена СФО.	212
5.2.4.2. Ангажована СФО.	213
5.2.4.3. Комбинована СФО.	214
5.2.4.4. Затечена – заједничка СФО.	215
5.2.4.5. Опредељујући чиниоци у избору организационог облика СФО	215
5.2.5. Чиниоци унутрашње организације СФО.	216
5.2.6. Надлежност и овлашћења службеника физичког обезбеђења	219
5.2.7. Обезбеђење лица места.	224
5.2.8. Надзор и контрола рада службеника физичког обезбеђења	227
5.3. Техничка заштита (механичка и електронска).	230
5.3.1. Појам техничке заштите (механичка и електронска заштита).	230

5.5.5. Начини заштите података и информација	289
5.5.5.1. Безбедносно-организациони начин.	290
5.5.6. Социјални инжењеринг	305
5.5.6.1. Појам социјалног инжењеринга	305
5.5.6.2. Профил лица која користе социјални инжењеринг.	308
5.5.6.3. Начини извршења социјалног инжењеринга	310
5.5.6.3.1. Извршење социјалног инжењеринга контактом	311
5.5.6.3.2. Извршење социјалног инжењеринга без контакта	314
5.5.6.3.3. Комбиновано извршење социјалног инжењеринга.	318
5.5.6.4. Процес напада социјалним инжењерингом – циклус обмане.	319
5.5.6.4.1. Прва фаза – фаза пре напада.	322
5.5.6.4.2. Друга фаза – фаза напада.	331
5.5.6.4.3. Трећа фаза – фаза после напада	338
5.5.6.5. Технике које користи социјални инжењеринг.	339
5.5.6.5.1. Техника лажног представљања	339
5.5.6.5.2. Техника искоришћавања немара, непажње и незнања мете напада.	343
5.5.6.5.3. Техника обрнутог социјалног инжењеринга.	351
5.5.6.6. Препознавање социјалног инжењеринга.	354
5.5.6.7. Узроци подложности социјалном инжењерингу....	355
5.5.6.8. Реактивне методе и мере у спречавању социјалног инжењеринга	368
5.5.6.8.1. Препознавање социјалног инжењеринга.	368

5.5.6.8.2. Безбедносна правила и процедуре у случају уочених инцидената	369
5.5.6.8.3. Анализа инцидента у функцији проактивног деловања	374
5.6. Надзор и контрола у функцији проактивног	376
5.6.1. Појам и циљ надзора и контроле.	376
5.6.2. Начини извршења надзора и контроле	377
5.7. Унутрашње истраге.	379
5.7.1. Појам и циљ унутрашњих истрага	379
5.7.2. Начини извршења унутрашњих истрага.	380
5.8. Безбедност и здравље на раду и заштита животне средине	382
5.8.1. Безбедност и здравље на раду.	382
5.8.2. Заштита животне средине	392
5.8.2.1. Заштита вода и ваздуха	395
5.8.2.2. Процена утицаја пројекта на животну средину.	396
5.8.2.3. Угрожавање животне средине.	396
5.8.2.4. Систем управљања заштитом животне средине.	397
5.8.2.5. Мере и услови заштите животне средине	397
5.8.2.6. Планирање и управљање заштитом животне средине на националном нивоу	398
5.8.2.7. Праћење стања животне средине	398
5.8.3. Спречавање индустријских катастрофа - Севесо III регулатива	399
5.8.4. Интегрисано спречавање и контрола загађивања.	403
5.9. Противпожарна заштита.	406
5.10. Процена, контрола и управљање ризиком.	410

5.10.1. Појам и врсте ризика.	412
5.10.2. Оцена ризика	415
5.10.3. Менаџмент ризиком на корпоративном нивоу (стратешки, оперативни и тактички).....	427
5.10.4. Бенчмаркинг и кључни показатељи успешности	438
5.10.5. Управљање ризицима у високотехнолошким корпорацијама.	442
5.11. Управљање кризама (кризни менаџмент).	444
5.11.1. Појам кризе и кризног менаџмента	444
5.11.2. Планирање континуитета пословања и опоравак од кризе	445
Резиме.	446
Питања за дискусију и проверу знања	448
Литература и референце	451